

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	..... \$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	..... \$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Laimėtojų apetitai

DABAR jau aišku, kad Izraelis, pustrėčio milijono gyventojų šalele, karą prieš arabus laimėjo. Karas tęsėsi tik keletą dienų. Izraeliečiai turi užgrobę didžiulius žemės plotus Egipte, Sirijoje ir Jordane.

Pradedama kalbėti apie derybas ir taiką. Izraeliečiai tikisi, kad jie dabar arabų šalims padiktuos taikos sąlygas. Jie jau viešai kalba apie savo tikslus ir pretenzijas. Jie jau sakosi, kad nebebus taip, kaip buvo. Jie jaučiasi, kad jie galės savo kraštą gerai padidinti ir nustatyti rubežius su Egiptu, Jordanu ir Sirija taip, kad būtų "lengva juos apginti." Jeruzolimo miestas, kuris buvo padalytas tarp Izraelio ir Jordano, turės visas priklausyti tik Izraeliui ir t. t. Be to, Izraeliui turi būti garantuotas perėjimas Tirano sąsiauriu ir Suezio kanalu.

Izraeliečiai reiskia ir daugiau visokių pretenzijų ir arabų žemes.

O, žinoma, jis taip drąsiai kalba ir tiek daug pretenzijų reiskia todėl, kad jie jaučiasi, jog jie savo užnugaryje turi Jungtines Amerikos Valstijas ir kitus savo talkininkus Vakaruose.

Kaip į tai žiūri mūsų vyriausybė? Ar ji jau yra pažadėjus savo paramą toms izraeliečių pretenzijoms?

Viskas paaiškės ir išryškės, kai prasidės derybos. Pasirodo, kad laimėtojų apetitai gana dideli. Bet jie turėtų pagalvoti, kad Izraelis ir ateityje pasiliks apsuptas arabais, kad arabai pasiliks jų kaimynai. Su jais reikės gyventi. Juo daugiau jie arabų žemių užgrobs ir juo daugiau arabų nuskriaus, tuo didesnė arabuose darysis neapykanta izraeliečiams. Jie turėtų pagalvoti, kad tokia taika būtų puikiausias vanduo arabų sovietizmo malūniui.

Ar jau mokosi iš klaidų?

IŠ KAIRO pranešama, kad Egipto prezidentas Nasseris jau pavarė dešimt generolų, kurie pasirodė arba išdavikai, arba neįsmanėliai, kai kilo krizė, kad apsisvalymo ir persitvarkymo procesas prasidėjo ir kituose arabų kraštuose. Pav., kaip tai galėjo atsitikti, kad į keletą valandų Izraelio kariniai lėktuvai galėjo nušluoti beveik visas Egipto oro jėgas? Kokia buvo Egipto armijos vadovybė, kad savo karinius lėktuvus laikė viename ar dviejuose orlaukiuose, kur jie buvo sunaikinti jiems nebendžiūs pasikelti nuo žemės?

Gerai žinoma, kad Nasseris "baudžia" savo generolus. Jie veikiausiai ir buvo didžiausiais kaltininkais. Bet kur buvo pats Nasseris? Kur buvo Jordano karalius ir Sirijos politinės galvos, kad nematė pavojaus ir nepasiruošė jam pasitikti?

Komunistų pasiūlymai

NEW YORKO valstijos Komunistų Partijos organizacija davė Valstijos konstitucinei konvencijai labai gerus pasiūlymus. Vienas iš jų pasiūlymų sako, kad valstijos konstitucijon turi būti įdėtas punktas, kuris rasizmą ir antisemitizmą laikytų kriminališku prasižengimu ir baustų įstatymais. Kitas pasiūlymas suteikia valstijos ir municipalitetų tarnautojams teisę streikuoti. Taip pat siūloma, kad valstijos kolegijų ir universitetų mokytojai-profesorai ir studentai turėtų balsą visuose tų mokyklų reikaluose. Taip pat konstitucija turėtų uždrausti švietimo įstaigose vesti militarinius tyrimus arba studentus lavinti militaristiškai.

Pasiūlymai labai geri, bet argi demokratai ir respublikonai, kurie konvenciją kontroliuoja, su jais skaitysis? Bet, žinoma, vis tiek gerai, kad Komunistų Partija įteikė konvencijai savo pasiūlymus. Tegu New Yorko žmonės susipažįsta su jų nusistatymu tokiais svarbiais klausimais.

PRANCŪZIJOS TIKRINAMAS REGĖJIMAS

Paryžiečių minios stovinėja prie stendų, kuriuose surašytos įvairaus dydžio raidės, panašiai kaip pas akių ligų gydytoją. Tai Nacionalinis regėjimo apsaugos komitetas organizuoja nacionalines prancūzų regėjimo tikrinimo dienas.

Tai prasidėjo prieš dešimt metų. Moksleivių sveikatos apsaugos ir higienos inspektoriai signalizavo: vienas iš penkių mokinių blogai mokosi dėl nusilpu-

sio regėjimo. Kelių apsaugos tarnyba nustatė, kad viena iš keturių mirtinių avarių įvyksta dėl blogo matymo. Socialinio draudimo organai irgi sukėlė aliarmą: 10% nelaimingų atsitikimų gamyboje kaltininkas — blogas regėjimas.

Po to Prancūzijoje prasidėjo sistemingas darbas, aiškinant regėjimo defektus. Per 10 metų buvo patikrinta 254,364 žmonių akys — iš jų 166,478 regėjimas buvo nepilnavertis. Šis darbas tęsiamas toliau.

VYSKUPAS—NEDURNIUS

Brooklyno klerikalų "Darbininke" (birž. 9 d. skaitome: "Lietuvis vyskupas įsikūrė žinomam Vokietijos kurorte." O tas kurortas Bad Woerishofen yra Bavarijoje. Vienas iš puošniausių kurortų Vokietijoje.

Tuo vyskupu yra Pr. Brazys.

Kodėl kurorte, o ne kur kitur? Juk kurorte viskas dvigubai brangiau. Iš kur vyskupas taip gražiai praturtėjo?

Kaip žinia, BALFas renka Amerikoje aukas ir siunčia į Vakarų Vokietiją varguoliams šelpti. Matyt, ir vyskupas Pranas Brazys įsitaisęs kurorte prisiskaito prie tų "varguolių."

Beje, ten pat pasakojama apie toje pačioje V. Vokietijoje ir tame pačiame kurorte įsistėjusį "Lietuvių apaštalavimo centrą."

Kaip žinia, apaštalavimas yra veikla atversti pagonis prie krikščionybės. Kiek mums žinoma, V. Vokietijoje lie lietuvių pagonių nėra. Yra tik bedievių, netikinčiųjų. Betgi tuščios pastangos juos sugražinti prie tikėjimo ir bažnyčios. Todėl tasai "Lietuvių apaštalavimo centras" yra nereikalingas, yra apgavystė.

NA, IR JIE JAU PRIPAŽĪSTA

Clevelando smetonininkų "Dirvoje" (birž. 7 d.) randame ilgą straipsnį "Kaip danguje, taip ir ant žemės." Jame kalbama apie tas plačias diskusijas, kurios eina Tarybų Lietuvoje apie kėlimą vis į didesnes aukštumas lietuvių kalbos kultūros, apie gerinimą ir tobulinimą lietuvių kalbos.

"Dirva" sako:

Lietuvių kalbos kultūra vis didėjantį rūpestį pastaruosiu laikų rodo ir dabartiniai Lietuvos kalbininkai bei kiti lietuviški savitumu susirūpinusieji. Net komunistinėje visuomenėje aukštai iškilę asmenys, kuriuos mes dažnai mėgstame nurąšyti į nuostolius arba bent apibūdinti išdavikais, lietuvių kalbai rodo daug nuostaus dėmesio ir susirūpinimo. Antai, Kostas Korsakas rašo:

"Kalbėti lietuvių kalba, kad ir viena seniausių pasaulyje, savaime dar joks nuopelnas. Branginti senosios lietuvių kalbos grynumą ir taisyklumą, suprasti jos reikšmę kalbos mokslui, suvokti tai, kad gimtoji kalba yra didžiulė lietuvių tautos vertybė, neretai veiksmingai tarnaujanti visos mūsų nacionalinės kultūros reprezentacijai plačiajame pasaulyje, — tai pagrindinė kiekvieno sąmoningo lietuvių, juo labiau inteligento, pareiga".

Kaip danguje, taip ir ant žemės: kas rūpestį kelia iš-eivijoje, tas, pasirodo, tolygiai svarbu ir dabartinė Lietuvoje. Mokytojas J. Kvederaitis skundžiasi: "Tik pasiklausykime, kaip kalba per radiją ar televiziją būvę kai kurių aukštųjų mokyklų auklėtiniai... Ir kirtavimas, ir žodynas — apgailėtini. Ir šitaip kalba žmonės, prisiseigę prie krūtinės aukštojo mokslo baigimo ženklukus".

Ir vėl: "Reikia pabrėžti, kad Lietuvos spaudos

kalba yra palyginti gryna ir taisyklinga. Redakcijoje, spausdinamoji medžiaga, matyt, rūpestingai taisoma."

Daug, daug metelių turėjo prabėgti, kol "Dirva" nors už vieną dalykėlį, nors už kalbos kėlimą Tarybų Lietuvoje neiškeikia komunistų. Pripažinimas, kad ten visgi kas nors yra gero, yra labai didelis progresas, ir mes jį nuosirdžiausiai sveikiname.

PAGERBTA "PIRČIUPIO MOTINA"

"Eltos" pranešimu, birželio 3 dieną įvyko iškilmingas pagerbimas aukų, kuriuos buvo nacių sudegintos Pirčiupio kaime. Pranešimas skamba:

Dvidešimt trys pavasariai nužaliavo nuo tos kraupios dienos, kada taikios, dainomis nuo seno garsėjantis Dzūkijos laukais nusidriekė kruvinių dūmų marškos, kada vėjas nuo Pirčiupio kaimo nešė liepsnose degančių moterų, vaikų, senelių priešmirtines aimanas. Dvidešimt treji metai praėjo nuo tos dienos, kai hitleriniai budeliai čia įvykdė dar vieną baisų nusikaltimą žmonijai.

Pagerbti Pirčiupio aukų atminimo, turti tvirtu pažado padaryti viską, kad niekada nebeapsikartotų karo siaubas, prie paminklo susirinko žmonių iš aplinkinių kolūkių, Valkininkų, Varėnos. Čia įvyko mišingas, skirtas Pirčiupio tragedijos metinėms paminėti.

Didingai aidi TSRS ir Lietuvos TSR valstybiniai himnai. Į mišingo dalyvių kreipiasi partijos Varėnos rajono komiteto sekretorė M. Jurgulienė. Ji kalba apie kruviną vokiškųjų fašistų nusikaltimą šiame Dzūkijos kampelyje, apie naujam gyvenimui pakilusių mūsų kraštą. M. Jurgulienė primena, kad šiandien, kaip prieš 23 metus Lietuvoje, taikių, nekaltų žmonių kraujas liejasi Vietnamo žemėje.

Apie šiandieninį pirčiupiečių gyvenimą, apie žuvusiųjų artimuosius kalba Pirčiupio kolūkio partinės organizacijos sekretorius M. Kazlauskas.

Prie paminklo skamba J. Marcinkevičiaus poemos "Kraujas ir pelenai" posmai. Juos skaito Varėnos rajono kultūros namų direktorius, buvęs pirčiupietis V. Puzas. Valkininkų vidurinės mokyklos pionieriai parodė montażą "Pirčiupio tragedija."

Iš vaikų rankų į žydrą padangę viršum kaimo pakyla pulkas balandžių. Pirčiupio "Motina" paminklo papėdę ir liepsnose žuvusių žmonių kapus papuošia gėlės ir vainikai.

TAI ŠOKA, TAI DZIAUGIASI

Vilniaus "Tiesoje" (birž. 3 d.) Lietuvos nusipelnuli artistė Marija Vaitulevičiūtė rašo:

Vakar prasidėjo Visasąjunginio meno saviveiklos festivalio Tarybų Lietuvos muzikinių ir choreografinių kolektyvų dekada "Vainikas Spalviui". Pirmuosius žiedus iš vainiką įpynę šokėjai. Dažnai šokėjų darbas, jų pasiekti rezultatai yra vertinami pagal išlietą prakaitą, kurio jie išlieja nemaža. Prakoito lašeliais nesuskaičiuosi, tačiau dar daugiau įdedama į šį darbą širdies, fantazijos ir minčių. Visa tai mes galėjome pajusti vakar, aplankę koncertą "Tai šoksim šokimėlių". Pirmieji vilniečių apdovosimai buvo skirti tiems, kurių darbas baigiasi dar prieš uždangai pakylant — kolektyvų vadovams, kai juos, o taip pat ir visus dekados kolektyvų scenoje sveikino Lietuvos TSR kultūros ministro pavaduotojas Vytautas Jakelaitis.

Prieš žiūrovų akis atgijo 1917 metų spalio dienų vaizdai, kai koncertą pradėjo Kauno radijo gamyklos liaudies šokių kolektyvo šokėjai, atlikdami L. Nosichino choreografinį vaizdėlį "Už Tarybų valdžią". Su revoliucinės-patriotinės tematikos kūrinių ir koncertą įsijungė ir kiti kolektyvai. Reikšmingas Kauno profsąjungos kultūros rūmų pavyzdinis liaudies šokių kolektyvas "Suktinis" (vadovas Algis Jurgelevičius). Koncerte jis parodė pastatymą "Buchenvaldo varpai". Vilniaus profsąjungų kultūros rūmų pavyzdinis liaudies šokių kolektyvas "Vaiva" (vadovė Janina Gudavičienė) žiūrovams ir vertinimo komisijai pateikė naują baletmeisterio Česlovo Žebrausko choreografinį pastatymą "Pelenų lopšinė". Svečiai iš Plungės — pavyzdinis kolektyvas "Suvartukas" (vadovė Danutė Radvilavičienė) atvežė choreografinį vaizdelį "Nemirtingumas". Buvo atliktas 41 šokis.

Su savo neblėstančia energija koncerte pasirodė pagyvenę šokėjai iš šakių ir Panevėžio rajono Naujamiesčio kultūros namų. Koncertą naujų pastatymų papuošė Kauno profsąjungų kultūros rūmų išraiškos šokių kolektyvas ir Vilniaus profsąjungų kultūros rūmų klasikinių šokių kolektyvas.

Vakarykštis koncertas pademonstravo išausgius kolektyvų meistriskumą, gerą sceninę išraišką, įsitikinimą ir įdomią interpretaciją.

Jei Tamsta negali gauti Laisvės naujo skaitytojo, tai nors stambesne auka paremti.

Dr. A. Petrika

Mūsų kalbos klausimu

Apie būdvardžių vartojimą

Būdvardžių vartojimo klausimu išspaudinta gana geras straipsnis kalbininko L. Dambriūno bendrinės kalbos bertaininiame laikraštyje "Gimtoji kalba", š. m. nr. I. Straipsnis pavadinamas "Būdvardžių su galūnėmis -iškas ir -inis reikšmė ir vartoseną". L. Dambriūnas yra to leidinio redaktorius. Kalbamąjo straipsnio pagrindinius teigimus pateiksime "Laisvės" skaitytojams ir bendradarbiams, kad jie tai suprastų ir savo klaidomis nevargintų redaktorių, kuriems tenka jų rašytus taisyti. Cituosime laisvai, pasirenkant, sutrumpintai, o vietomis naudosimės tik autoriaus mintimis. Skaitome:

"Būdvardžiai su šiomis galūnėmis (galūnė čia reiskia priesagą su galūne: -iškas, -inis) dažnai savo reikšmė yra panašūs ir dėl to abu jie į kitas kalbas dažnai verčiami vienu ir tuo pačiu žodžiu. Pvz. tautiškas ir tautinis angl. — "national", mokliškas ir mokslinis angl. — "scientific", filozofiškas ir filozofinis angl. — "philosophical" ir pan. Bet yra atvejų, kada tokios lietuviškų būdvardžių poros negalima į kitą kalbą išversti vienu žodžiu. Pvz. gyvulinis angl. — "animal", o gyvuliškas — "bestial", "beastly"; šuninis — "dog's", "canine", o šuniškas — "doglike". Pagaliau yra atvejų, kada lietuvių kalboje tėra galimas būdvardis tik su viena galūne. Pvz. sakome lietuviškas, latviškas, vokiškas, bet nesakome lietuvinis, latvinis, vokinis. Ir atvirkščiai: yra naminis, vakarinis, bet nėra vakariškas, namiškas."

Tačiau tarp šių dviejų būdvardžių ("adjectives") rūšių yra skirtumo ir tai reikia žinoti:

"1. Būdvardžių su galūne -iškas reikšmė.

Dabar yra dvi pagrindinės būdvardžių su galūne -iškas reikšmės. Jie gali reikšti a) panašumą ir b) būdingas daikto ypatybes.

a -iškas reiskia panašumą rūšies posakių: agurkiška nosis, vyriška moteris, vaikiška kepurė, čigoniškas gudrumas, piemeniškas darbas, kiuliška daina ir pan. Sakydami, kad šie būdvardžiai reiskia panašumą, tu pačiu pasakome, kad turi-

me galvoj du dalykus, kurių vienas lyginamas su kitu ir randama, kad jie panašūs. Posakis agurkiška nosis reiskia 'nosis kaip agurkas'. Posakis vyriška moteris reiskia 'moteris panaši į vyrą'. Čia lyginami du skirtingi dalykai — nosis ir agurkas, vyras ir moteris. Bet gali būti lyginami ir skirtingi vienos rūšies dalykai. Tai rodo, pvz. vaikiška kepurė, čia negalima sakyti, kad šis posakis reiskia 'kepurė panaši į vaiką', o tik 'ta kepurė panaši į vaiko kepurę'. Vadinasi, čia lyginami du vienos rūšies dalykai... Panašiai kiuliška daina reiskia 'daina panaši į kiulių dainą (žveigimą)', t. y. negraži daina...

Dabar kyla klausimas, ar reikalingas amerikonas, kur turime amerikietį? Reikia pažymėti, kad amerikonas, kuris mūsų kalboje gana seniai vartojamas, turi kiek kitokį reikšmės atspalvį nei amerikietis. Lietuvoje amerikonu vadinamas žmogus, gyvenęs Amerikoje. Čia Amerikoje amerikonu dažnai vadinamas suamerikonėjęs, t. y. daugiau ar mažiau nutautęs, lietuvis. Šia prasme jis gali būti ir toliau vartojamas. O šiaip Amerikos gyventojai vadinami tik amerikiečiais.

Visus kitus minėtus su priesaga -onas žodžius vartosime ir toliau, nes jie yra, taip sakant, išpilietinė mūsų kalboje ir vargu begalėtume juos kuo kitu pakeisti. Nereikalingas čia tėra tik indijonas, nes jo vietoje turime indėną.

Ryšium su tuo kyla kitas klausimas: ar galima vartoti veiksmažodžius ("verb") amerikoniėti ir amerikoninti, padarytus iš amerikonas?

Turime veiksmažodžius lietuviėti, lenkėti, rusėti, anglėti ir lietuvinti, lenkinti, rusinti, angliinti, kurie yra sudaryti iš daiktavardžių ("noun") lietuvis, lenkas, rusas, anglis šaknų ir priesagų -ėti, -inti. Lietuviėti, lenkėti reiskia 'darytis lietuviu, lenku', o lietuvinti, lenkinti — 'daryti ką lietuviu, lenku.' Tokia dalyba lengva ir suprantama... Kadangi kol kas nei amerikietis, nei amerikietėti nėra įprasti, tai belieka vienas amerikoniėti ir amerikoninti). Priėmę žodį amerikonas—amerikonėti ir amerikoniėti darosi savaime suprantami. Kadangi jie labiau įprasti nei kuris kitas žodis, tai jie ir vartotini."

Taigi neturime reikalo uiti žodžius amerikonas, amerikonė, amerikoniškas, amerikoniškai ir kt. Jie, šalia amerikietis, mūsų kalboje turi vietos, nuo seno išgyvenę, tad nuo jų sunku būtų atsiskirti.

1. Būdvardžių su galūne -iškas reikšmė.

Dabar yra dvi pagrindinės būdvardžių su galūne -iškas reikšmės. Jie gali reikšti a) panašumą ir b) būdingas daikto ypatybes.

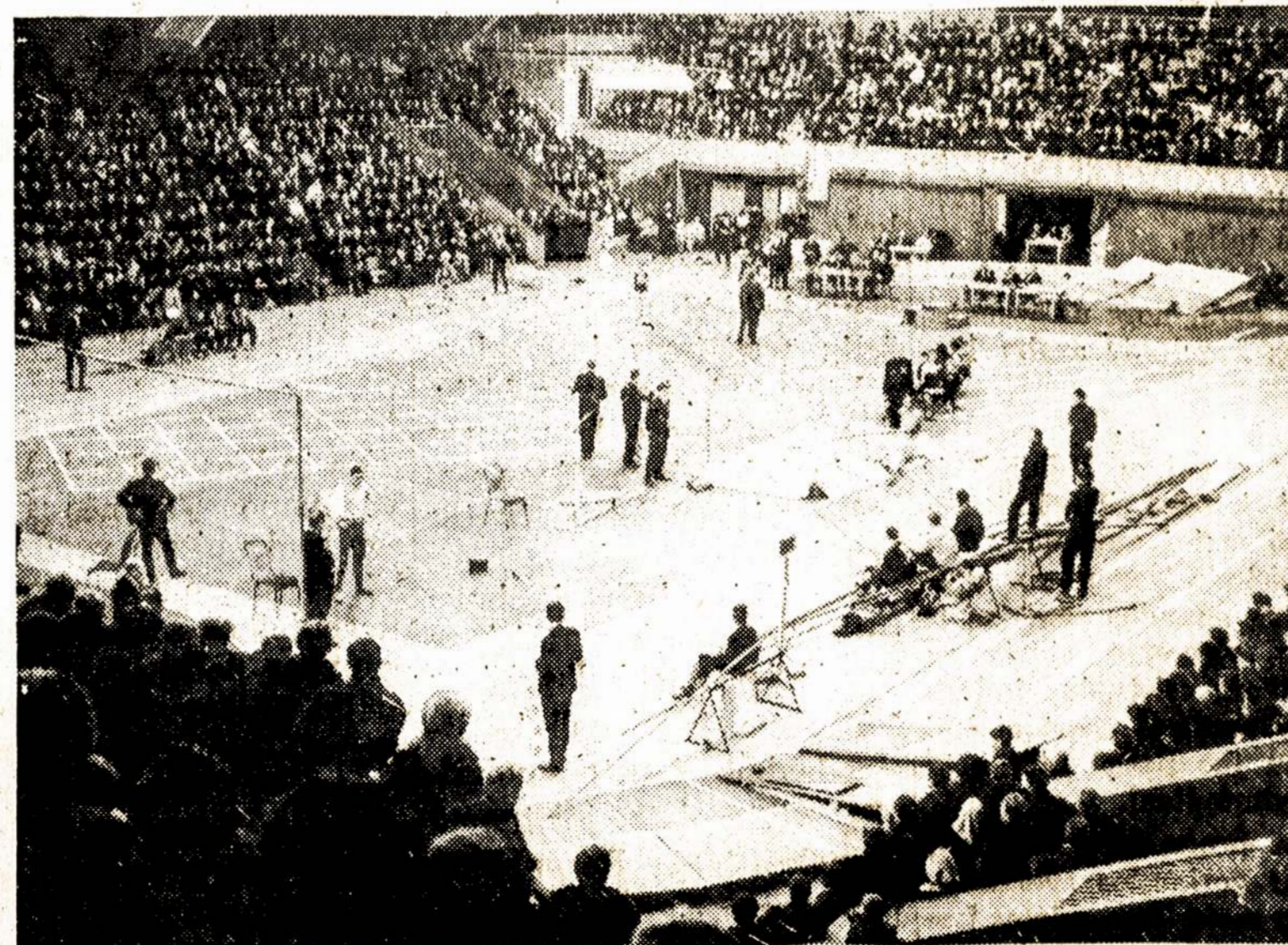
a -iškas reiskia panašumą rūšies posakių: agurkiška nosis, vyriška moteris, vaikiška kepurė, čigoniškas gudrumas, piemeniškas darbas, kiuliška daina ir pan. Sakydami, kad šie būdvardžiai reiskia panašumą, tu pačiu pasakome, kad turi-

Taigi neturime reikalo uiti žodžius amerikonas, amerikonė, amerikoniškas, amerikoniškai ir kt. Jie, šalia amerikietis, mūsų kalboje turi vietos, nuo seno išgyvenę, tad nuo jų sunku būtų atsiskirti.

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Praėjusiame "Laisvės" numeryje straipsnyje "Laisvės iš Zambijos" nukritusios sekamos paskutinės eilutės:

"mieli laisviečiai, dar kartą siūniu labas dienas tolimos šalies. Lusakas, Zambija. 1967. V. 13."

Kauno Sporto halėje

Albertas Laurinčiukas

Brolišku dolerių nebroliška dvikova

Prieš keletą metų man teko būti prie Niagaros krioklio ir, stovint JAV teritorijoje ant upės kranto, stebėti krintančio vandens srautą. Kitoje Niagaros upės pusėje stūkso toks pat aukštas ir uolėtas krantas, vandens užima stengėsi perrėkti spalvotos ir tokios pat reklamos, bet ten jau buvo kita valstybė — Kanada. Milžiniška vandens masė, krisdama iš 54 metrų aukščio, drebinu upės krantus.

—Čia krinta ne vanduo, o doleriai! — girdėjau, kaip vienas vyras šaukė savo mažamečiui sūnui, o gal anūkiui.

Kur doleriai — ten varžybos ir kova. Po to, kai 1751 metais prancūzas Žonkeras prie Niagaros pradėjo statyti vandens malūna, kova, kartais atkakli ir matoma, o kartais kruvina, bet nematoma, dėl krintančio vandens vyko ir tarp paskirų asmenų, ir tarp kompanijų, ir tarp valstybių. Už Niagarą kovojo prancūzų ir anglų kolonizatoriai. Ilgai, bet beviltiškai gynė savo teises tuskaroros genties indėnai. Paskui susirėmė JAV ir Kanados kapitalai. Tik 1950 metais JAV ir Kanada pasirašė sutartį, nustatančią abiejų valstybių teises naudoti Niagaros upės vandenį. Niagaros upės vandenį, netrukus ant abiejų upės krantų Kanados ir JAV teritorijoje išaugo galingos hidroelektrinės, kurios pradėjo sparčiai vandenį versti doleriais — ir Kanados, ir JAV.

Ta proga daugelis laikraščių, kurie ne vandenį, o tikras ir išgalvotas žinias paverčia pinigais, rašė, jog prie triukšmingojo Niagaros krioklio atėjo ramybė: du broliški doleriai — Kanados ir JAV (jų kursas maždaug vienodas) — tvirtai ir visiems laikams vienas kitam ištiesė draugystės ranką...

Dabar tie patys laikraščiai priversti rašyti jau kitaip.

„Kai amerikiečių doleris ima kosėti, kanadiečių doleris suserga gripu, — pasakė man vienas Montrealio gyventojas. Tokie dviejų brolišku dolerių „solidarumo“ ryšiai patriotiškai nusiteikusiems kanadiečiams nesukelia entuziazmo.

Pinigų karas visad būna labai žiaurus ir negailestingas. Tiesa, jam vykstant, ne visada girdėti patrankų šūviai ir bombų sproginimai, bet užtai visada būna aukų.

Prieš ketverius metus 52 Kanados „didžiojo biznio“ vadovai, susirinkę į 10 dienų konferenciją, vykusių su devizu „kaip išlikti nesunaikintiems“, pripažino, kad reikia ieškoti kelių, kad nebūtų visai prarasta kontrolė, ystiant šalies ekonomiką, o ryšium su tuo — politinė nepriklausomybė. Kanados finansų ministras Gordonas išleido sąsiurpūnį „Susirūpinusi Kanada“ su skelbimu, kad JAV monopolijų ir valdančiųjų sluoksnių pyktį. Knyga nu-

vainikuoja „vyresniojo brolio“ monopolijų veiklą Kanadoje.

JAV kompanijos, išveždamos iš Kanados pigią žaliavą ir vėliau eksportuodamos į šią šalį brangius gaminius, gauna didžiulius pelnus. Vien tik laikotarpiu nuo 1952 iki 1961 metų Kanados deficitas prekyboje su JAV sudarė 7.7 milijardų dolerių. Per tą laiką JAV investavo į Kanados ekonomiką 9.5 milijardo dolerių. Tokia padėtis tesiasi iki šios dienos. Tie 23 milijardai JAV dolerių, kurie investuoti Kanadoje, nėra pasvėję, tarsi prie kelių guli akmenys. Šiandien amerikoniškasis kapitalas kontroliuoja Kanadoje 69 proc. naftos ir gamtinių dujų pramonės, 59% sunkiosios pramonės ir t. t.

Žmogus, kuris visa tai atvirai pasakė, pateko į tam tikrų sluoksnių nemalonę. Jis buvo apkaltintas, vykdamas „ekonominio nacionalizmo“ politiką ir 1965 metais neteko savo posto. Į finansų ministro kėdę atsėdė JAV doleriui lojalus asmuo. Nežiūrint to, Vašingtonas ir toliau priverstas siuntinėti į Otavą nepasitenkinimo kupinas telegramas. Neseniai Kanados vyriausybė priėmė nutarimą neleisti užsienio kapitalui šalies bankuose turėti daugiau kaip 25 proc. kapitalo. Šis nutarimas palietė Rokefelerio banko interesus. Vašingtonas sužadino faktas, jog šis įvykis gali tapti „blogu“ pavyzdžiu kitiems, apribojant JAV dolerio ekspansiją. JAV valstybės departamentas savo notoje nedviprasmiškai pareiškė, jog Kanados vyriausybės veiksmai gali paskatinti Volstritą padaryti atsakomuosius žygius. „Niekas neturi teisės žaidimo metu keisti žaidimo taisyklių“, — rašė pasipiktinęs žurnalas „Taim.“

Žaidimas — nelygus žaidimui. Kai žaidžiama beisbolyje — tie žiūrovai, kuriems sportinė kova nepatinka,

gali išeiti. Kai arenoje vyksta dviejų brolišku dolerių kova, abiejų žiūrovų nebūna. Kanadiečių darbininkui, žinoma, ne lengviau, jeigu ji aplėšia „savas“, o ne „svetimas“ kapitalas, tačiau, kaip piliečiui, jam sunku būti abejingam. Kanadiečiai šiandien pagrįstai didžiuliuojasi, jog moka gerai auginti kviečius, tvarkyti miškų ūkį, sugeba surasti žemės gelmėse glūdinius gamtos turtais ir įsisavinti juos. Yra ir rezultatai: gražėia butis, aplinka.

Tačiau kuomet monopolijų interesus išreiškianti amerikiečių spauda, esant progai ir be sprodo, pabrėžia, jog kanadiečiai turi būti dėkingi savo vieninteliam kaimynui — JAV, tas, žinoma, nepali neužauti nacionaliniu Kanados piliečių išausmu, kurie žino ir kitas to paties dalyko nuses.

Kanada — dideliu gamtos turtais šalis. Žemės gėlmėse euli daug geležies rūdos, vario, urano, titano, aukso, naftos ir kitų iškasenu. Kanada turi labai didelius miškų ir ežlo vandens išteklius. Visa tai jau seniai traukė JAV monopolijų dėmesį. Antrojo pasaulinio karo metais susidarė palankios sąlygos dėdės Samo kapitalui plačiu frontu peržengti Kanados sieną.

Nuo 1947 metų Kanados teritorijoje labai puikiai emė jaustis General Motors, Standard Oil, DuPont Chemicals ir kitos amerikoniškos kompanijos. JAV monopolijos, vis giliau skverbiamosios į Kanados kūną ir kraują, įrodinėjo, kad visur, kur praeina JAV doleris, ten lieka gražus jo pėdsakas. Amerikoniškų firmų rūmai iš tiesų vilioniškai blizga saulėje, tačiau šis blizgėjimas nedžiugina kanadiečių, o priverčia susimąstyti. JAV bankų ir firmų kontorų šaltas stiklo ir metalo blizgesys negali paslėpti kanadiečių jaudinančių problemų.

—Vakarų pasaulis jaudinasi dėl sparčių mechanizavimo ir automatizavimo žingsnių, — susirūpinęs sakė man vienas Kanados profsąjungos veikėjas. — Tai jaudina ir kanadiečius

darbininkus. Automatai ne turi širdies, ir todėl jie ne gailestingai išvaro iš fabriku darbininkus. Bet kaip mes galime planuoti, pasirošę sutikti automatizavimui puolimą, jeigu mūsų šalies ekonomiką stengiasi kontroliuoti JAV monopolijos?

—Kiekvienais metais Kanadoje mes turime įdarbinti 250,000 jaunuolių, — kalbėjo Montrealio darbo biršos tarnautojas. — Kaip mes galime tai atlikti, jeigu ne mes tvarkome mūsų darbo resursus?

Kanados herbas — klevo lapas. Miškais padengti milžiniški Kanados plotai, ir todėl klevo lapas atspindi dar ir šios šalies gyvenimo specifika.

Kiekvienais metais Kanada iškerta miško už 1 milijardą dolerių. Bet miško ūkis tvarkomas taip, kad žaliuojančio atsargos nemažėtų. Tarybinis ir Kanados miškų ir popieriaus paviljonai stovi greta. Todėl natūralu, jog kaimynai vienas kitą dažnai aplanko.

—Per metus mūsų miškuose medienos priauga tiek, jog iš jos galima nutiesti 3 metrų pločio tiltą nuo Montrealio iki Mėnulio, — didžiavosi miškininkai iš Alberto provincijos.

—Jeigu galima būtų šį tiltą statyti iš mūsų miško, tai jie, matyti, bandytų. — atrėžė man jaunasis miškininkas, turėdamas galvoje JAV monopolijas.

Ne tik šis miškininkas, bet ir daugelis kanadiečių jautriai pergyvena atkaklų JAV kapitalo skverbimąsi į šalį. Todėl jie kiekviena proga stengiasi pademonstruoti savo savarankiškumą. Ir Kanados vyriausybė, nežiūrint to, jog jos teritorijoje yra JAV raketinio ūkio bazės, nenutraukė diplomatinio ir ekonominio ryšio su Kuba, nepasuntė nė vieno kareivio į Vietnamą, priėmė įstatymą, anribojantį JAV dolerio veiklą Kanadoje.

Pėdsakose, kuriuos nalieka JAV doleris Kanados gyvenime, atsispindi dėdės Samo monopolijų prigimtis ir esmė. Štai kodėl ir vyksta dviejų dolerių dvikova. Montrealis, 1967. gegužis

Iš Ekspo-67 Montrealyje

Pasitaikius progai vykti į Montrealį, maniau, reikia išnaudoti. Mat, mano brolis vyko savo mašina su žmona, tad ir aš prie jų prisidėjau.

Kelias iš Niujorko labai puikus ir viena diena (važiuojant apie 8 valandas) lengvai galima pasiekti Montrealį. Neturėjome užsakyti nakvynių iš anksto, bet bėdos nebuvo, gavome motelyje vietą prie pat parodos.

Kalbėti apie įgytus išpūdžius labai sunku, nes jų įgijome daug. Lyginti parodą su Niujorko World's Fair irgi gana sunku — viena turėjo savo įdomumų, kita savo.

Puikiai pastatai — sakyciau pirmoje vietoje stovi Tarybų Sąjungos, kuris matomas iš visų pusių Montrealio. Ypatinai nakties laiku, kada jame užžiebtos visos šviesos, iš tolo rodosi, kad tik tas pastatas ir yra ten. JAV pastatas irgi turi savo grožį, atrodo kaip milžiniškas ritulys.

Įėjus į paviljonus, taip pat negalėčiau paneigti nei vieno, nei kito. JAV paviljonas tame įdomus, kad ten atgabenta ta dalis erdvės laivo, kuriuo nusileido į vandenį grįždami kosmonautai. Tarybų Sąjungos paviljone taigi yra išstatyti erdvės laivai, bet tai tik replikos tikrųjų. Taip, JAV turi padare modelį Mėnulio ir rodo, kaip ten nusileidžia įvairios mašinos išbandyti galimybę žmogui nusileisti ant Mėnulio.

Tarybų Sąjungos paviljone labai daug rasi įvairių rūšių mašinų. Rasi ir dailės išstatytą įvairumą. Bet ką gi, ar galima viską atpažinti.

Kitas pastatas, kuris lyginasi viršmėnų paviljonų grožiui, tai Čekoslovakijos. Ten rasi žmogaus padarvta, išdrožta iš medžio, biblijos laikų miestelį (kurį jis daro per 40 metų) ir veik kiekviena dalis juda. Žmonės dirba, eina, malūnai sukasi, gegutė kukuoja, ir t. t.

Noris pastebėti tiems, kurie ruošiasi važiuoti į Montrealio parodą, kad valgyklos ne tų šaliu, kurių pastatuose jos randasi. Pavyzdžiui, Tarvbu Sąjungos pastate randasi keliolika valeyklu, bet jos visos koncesionierių ir, reikia pasakyti, brangokai ima už valgių, palveinant su kai kuriomis kitomis valgyklomis parodoje.

Sutikau lietuvius Tik atsilankius į Parodą, sutikau mūsų visų gerą bičiulį Albertą Laurinčiuką. Na, ir pasisekė! Bekalbant su Albertu, ateina prie mūsų penki mokslininkai iš Vilniaus, tik ką atvykę iš vakaro. Tai buvo: Akademininkas Algirdas Žukauskas, LTSR akademijos vice-prezidentas, kurį pažinau iš susitikimo Niujorke, kai jis lankėsi JAV prieš keletą mėnesių; akademikas Kazys Meškauskas, ekonomikos instituto direktorius, irgi pažįstamas ne tik man, bet ir daugeliui amerikiečių iš tų laikų, kai lankėsi JAV; Jonas Petkevičius, fizikos-matematikos instituto direktoriaus pavaduotojas; Jeronimas Kasokovskis,

mokslių akademijos mokslinio organizacinio skyriaus darbuotojas; Nikolajus Sapogovas, fizikos, matematinstituto direktoriaus pavaduotojas.

Albertas sako, šiandien Latvijos atstovybės priėmimo mityngas ir koncertas, o vėliau kviečiu į spaudo konferenciją su Latvijos atstovais.

Gerai, tad ir einame visi į puikią salę (Cinema Hall) TSRS paviljone, kur vyko kalbos atvykusių Latvijos atstovų, atsakymai į klausimus iš publikos, o paskiau puikus koncertas. Bet apie tai vėliau.

Vakare vykau su draugais pas P. ir L. Kisielius, kur atvyko ir J. Lesevičius. Buvo proga pasikalbėti LLD reikalais ir išgirsti montrealiečių ruošimosi planą susitikti svečius birželio 23-24, kai bus Lietuvos Diena parodoje.

Beje, sutikau ir d. Jušką, atvykusį iš LTSR jau senokai pas gimines JAV. Jis atvyko pamatyti parodą ir, sako, važinės dar toliau po Kanadą. Grįš namo tik už kelių mėnesių.

Sutikau ir Dovidą Mathis (Matusevičių), „Freiheit“ redakcijos narį. Jis atvyko pamatyti parodą ir susitikti su viešnia iš Vilniaus, Malamediene, su kurią jam teko kartu augti, lankyti mokyklą Kaune. Malamedienė dabar mokytoja Vilniaus 22-oje mokykloje.

Ieva Mizarienė

St. Petersburg, Fla.

Palaidojus Joną Vilkelį

Nuožmi mirtis ir vėl ištraukė iš pažangaus judėjimo gretų vieną draugą. Birželio 2 d. vakare Jono Vilkelio dusulio nuvarginta širdis sustojo veikusi, nutrūko ir gyvybės siūlas.

Birželio 6 d. daug jo idėjos draugų ir šiaip pažįstamų prisipildė Ralph G. Cooksey šermeninė atiduoti paskutinį patarnavimą, atsisveikinti su J. Vilkeliu ant visados.

Prisiartinus atsisveikinimo valandai, draugas Jonas P. Milleris prabilo apie Jono Vilkelio praleistas jaunėnes dienas, apie stengiamąsi prisiekti didesnio žinojimo, išsimokslinimo.

Padirbes angliakasyklose, įstojo į Valparaiso Universiteta. Berods dėl finansinių trūkumų, kaip kalbėtojas sakė, neilgai Jonas te galėjo semtis žinojimo universitete, — vėl turėjo grįžti prie sunkaus darbo ir tas pačias anglies kasyklas pelnyti sau duoną.

Kalbėtojas labai trumpai perbėgo, kaip J. Vilkelis mėgęs skaityti, neretai rašinėjo pažangiai spaudai žinutes ir ilgesnius straipsnius. Nemenkai yra parašęs eilėraščių, kuriuose stengdavosi dirbančiai žmonijai nurodyti jų skurdų gyvenimą, o išeitį rodė kovos būdus prieš išnaudotojus. Vilkelio eilėraščių sąsiuvinys buvo išleistas knygelės formoje prenumeratos keliu, tad daugelis ir šiandien turi savo knygynėliuose.

Abelnai imant Milleris per trumpai kalbėjo. Vilkelis rodos savu laiku yra

daug veikęs pažangiajame judėjime, dalyvavęs konferencijose, suvažiavimuose. Iš trumpos kalbos menkai gauta žinių apie Vilkelio nueita gyvenimo kelią. Veikiausiai atsiras draugų, kurie žinojo jo praeties nuveiktus darbus, tai išsamiau parašys per spaudą.

Prieš apie ketverius metus, man atvykus į St. Petersburgą gyventi, pirmą kartą teko sueiti su J. Vilkeliu. Jį radau smarkiai pašlijusioje sveikatoje. Kelis kartus buvo pasidavęs ligoninė, bet daktarai pagydyti nuo dusulio negalėjo. Daryvenės 78 metus ligoninėje mirė.

Žmonės pasakoja, kad jis Amerikoje giminių neturėjo, nebent porą šeimų Lietuvoje.

Joną Vilkelį asthma (dusulis) išskyrė peranksti iš gyvybių tarpo.

Jo palaikai buvo sukremuoti.

Mūšikiai atostogauja

Draugai Gudai išvyko praleisti vasaros laikus į Cleveland, Ohio. J. ir M. Milleriai pasuko į Pensilvanijos valstiją keliom dienom, po to skubės į Kanadą pamatyti Montrealyje pasaulinę parodą. Paskui praleis vasarėlę šiaurėje.

Dainos mylėtojų narys dainininkas Povilas Pučkorius taip pat išvyksta į Pensilvaniją. Sakė, pasuks į Michigan valstiją, gal pasieks ir Čikagą pasimatyti su sūnumi, vienu ir kitu.

Jimmie ir Antaneta Puišius ištiko skaudi nelaimė: birželio 4 d., važiuojant į LLD 45 kuopos mityngą, neapdairus mašinos vairuotojas įvažiavo į Puishų mašiną, sukrėtė Jimmie Puišį; jo žmoną turėjo nuvežti į ligoninę. Laimė, kad jos kaulai nesulaužyti, tik šiaip labai sumušta. Gydomi namieje.

Linkime ligoniai greito susveikimo.

Vikutis

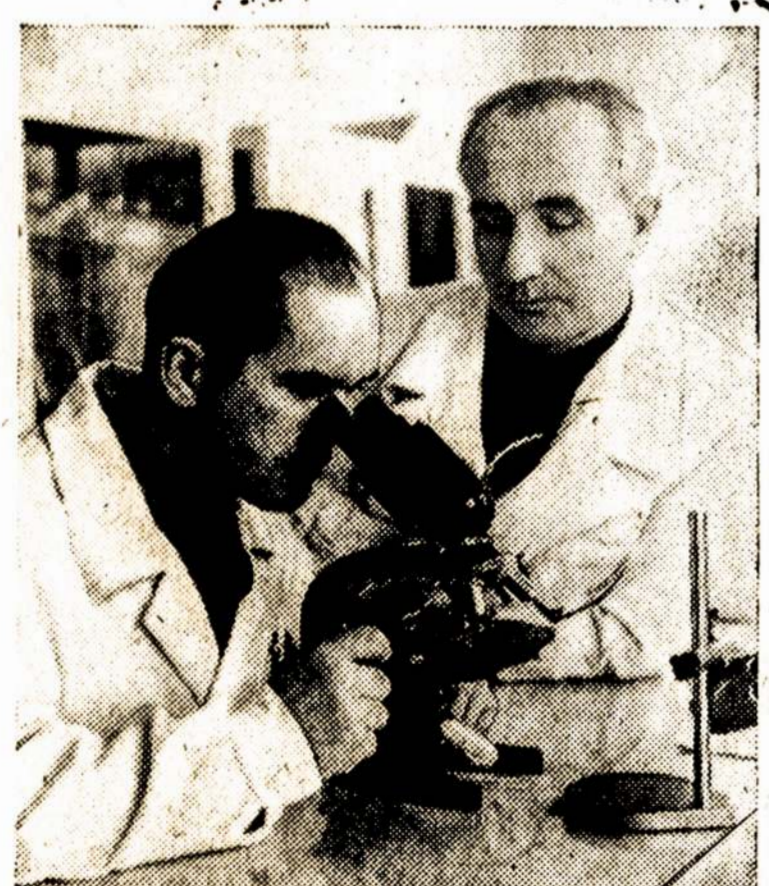
Norwood, Mass.

Mes Massachusetts valstijoje netekom dviejų gerų pažangios visuomenės veikėjų. Jonas Daugirda su savo žmona Uršule, daugelį metų gyvenę Lowellyje ir veike visą laiką pažangiajame judėjime, birželio 10-11 išvažiavo pastoviai apsigyventi šiltojoje Floridoje.

Daugirdai dažnai apsilankydavo Norwoode pas savo gerus draugus J. ir S. Budrevičius ir L. ir M. Trakivičius. Jie taipgi visuomet dalyvavavo mūsų parengimuose.

Sužinoję apie draugų Daugirdų išvykimo planus, Budrevičiai ir Trakivičiai surengė jiems išleistuves, kurios įvyko birželio 8 dieną Uždavinio namuose. Apart vietinių draugų buvo svečių ir iš kitur: S. ir J. Rainerdai iš Dorchester, A. ir C. Barčiai iš Clinton. Atsisveikindami visi palinkėjo mieliems draugams Jonui ir Uršulei geriausios sveikatos ir laimės naujojoje gyvenvietėje. Nuo visų banketo dalyvių draugams Daugirdams atminčiai įteikta graži pinigėška dovanėlė. Linkiu draugams laimingai gyventi naujojoje vietoje.

M. Uždavinis.

Lietuvos Veterinarijos mokslinio tyrimo institute tiriami gyvulių ir paukščių tuberkulioziniai susirgimai. Krupštūs moksliniai tyrimai, aktyvi kova prieš šią ligą davė puikius rezultatus. Respublikoje dabar beveik likviduoti gyvulių tuberkulioziniai susirgimai.

Nuotraukoje: instituto direktorius, veterinarijos mokslų daktaras, profesorius Marijonas Babenskas (dešinėje) ir infekcinių ligų skyriaus vedėjas Vytautas Kubliokas laboratorijoje.

M. Baranausko (ELTOS) nuotr.

P Ū G O J E

Mėnulio piau tuvas pradingo,
Ir danguje nėra žvaigždžių.
Brendu per tamsią, baugią naktį
Ir vėjo juoką tegirdžiu...

Kvatoja vėjas, virkdo beržus...
Nemėgstu aš liūdnu dainų!
Nebijo vėtrų komjaunuoliai —
Su šypsena pirmyn einu!

Mėnulio piau tuvas pradingo,
Pasislėpė už debesų.
Te juokias, šelsta šiaurės vėjas,
O man širdy šviesu, šviesu!

Leonora Valskytė

X klasės mokinė

Zarasų raj., Salako vid. mok.

Atsisveikinimas

(Jonui Biliūniui)

Išsilgau aš kalnų ir tolių,
Žilstančių nuo sodų vešlumos.
Oi, sugrįžčiau aš tikrai namolei...
Tik gandrais pavasaris pamos!...
Verkia miškas, verkia visas choras.
Tiktai saulė šiandien kaip sava.
Groja eglėm ištekinėm troliai...
Šaukia mano vardą Lietuva.
Pavargau seniai nuo paukščių skrydžio,
Nuo graudžios ir lyriškos dainos.
Girdit, gervės, jums sparnų pavydžiu!
Ir todėl su vėju išeinu.

M. Macijauskienė

Zakopanė-Kaunas

CHICAGO, ILL.

Iš LLD narių susirinkimo

Sužinojus, kad į Chicago atvyksta LLD centro sekretorė Ieva Mizarienė, LLD 1-mos apskrities komitetas sušaukė pasitarimą, į kurį buvo kviesta visų kuopų nariai-atstovai. Toks susirinkimas įvyko gegužės 29 d. Mildos salėje. Jame buvo ne tik čekagiečiai, bet ir iš kitų miestų atstovai, būtent: Vincas ir Ursulė Burdai iš Kalifornijos; Paulina Blaškienė iš Floridos, Ona Daukienė iš Detroito ir pati viešnia Ieva Mizarienė. Buvo ir daugiau miestų svečių, ypač nemažai čekagiečių.

LLD centro sekretorė I. Mizarienė išdavė platų ir išsamų raportą, kas veikiama LLD centre ir kiek norima gauti šiais metais naujų narių. Ji žymėjo, kad jau yra gauta 77 nauji nariai, bet pasibūrėta kvotai esanti 250, kad ją išpildžius, visi turime padirbėti. Taipgi ji priminė, kad žurnalas "Šviesa" daug kainuoja. Ji mano, kad kuopos turėtų prie to reikalo prisidėti su dešimke-kita, kitaip centrui neužtenka pinigų. Ji žymėjo, kad šiais metais centras numato išleisti dvi svarbias knygas, kurias nariai gaus, būtent: rašytojo Juozo Baltušio ir Jono Gasiūno atsiminimus. Abi knygos bus svarbios ir įdomios.

Po raportu buvo teikiama įvairūs klausimai bei vedamos draugiškos diskusijos, kuriose dalyvavo šie asmenys: Ig. Urmonas, A. Jonikienė, B. Kubilius, P. Dauderis, V. Burda, P. Blaškienė ir eilė kitų.

Be pažymėtų klausimų, viešnia padarė pranešimą ir apie pasaulinę parodą, kuri vyksta Montrealyje, Kanadoje. Ji žymėjo, kad birželio 23 d. yra paskirta T. Lietuvai. Čia dainuos ir duos meninę programą atvykę iš T. Lietuvos artistai-dainininkai. Ji ragino, kad ir Amerikos lietuviai menininkai turėtų organizuoti dalyvauti ir parodyti savo meno jėgas.

Susirinkime dalyvavo nuo menininkų drg. F. Kirka. Jis padarė pranešimą, kad numatoma Čikagoje statyti operetę "Pilėnai" ir "Ramunė." Viešnia tame klausime taipgi tarė žodį. Ji sakė, kad esanti tikra, jog minimos operetės bus galima Čikagoje pastatyti, nes tam Čikaga turi užtektinai meninių jėgų, be to, turi ir gerą teatrą-Milda.

Po minėto pranešimo, vėl kilo diskusijos, kuriose dalyvavo šie draugai: F. Kirka, J. Micevičia, J. Pauliukas, A. Jonikienė, B. Kubilius ir eilė kitų. Čia buvo kalbama grynai meno klausimu.

Prieš baigiant susirinkimą, LLD centro sekretorė pasiūlė, kad LLD 1-mos apskrities komitetas suaruostų knygų parodą. Ypačingai, kad būtų surinktos visos knygos, kurias išleido LLD. Tam pasiūlymui pritarė ne tik LLD nariai, bet ir visi dalyvavę menininkai. Viešnia pastebėjo, kad panaši paroda buvusi suruosta New Yorke ir turėjusi puikias pasekmes.

Diskusijoms užsibaigus, pirmininkė pakvietė V. Judzentavičių pasidalyti

ispūdžiais iš Lietuvos. Jis buvo specialiai pakviestas pranešti, ką patyrė besilankant Lietuvoje. Trumpai pasakius, jo kalba buvo labai entuziastiška; sakė, negalėjęs tikėti savo akimis matant tą didelį progresą per tuos kelis metus nuo jo pirmesnio lankymosi iki dabartinio. Ragino visus aplankyti Lietuvą.

Taip maždaug užsibaigė tas svarbus susirinkimas. Dabar mums čekagiečiams beliko atlikti pasizadėtus darbus.

Susirinkimo sekr. V. V.

Baltimore, Md.

Birželio 11-os piknikas mūsų laikraščio naudai

Birželio 11-ą įvykęs piknikas Laisvės naudai visapusiškai pavyko. Oras buvo gražus, malonus, pikniko dalyvių nuotaika linksmo, pakilusi. Prieš pirmą valandą atriedėjo didžiulis busas iš Philadelphijos. Juo atvažiuo net 40 Laisvės rėmėjų. Jie buvo linksmi ir maloniai sutikti ir pasveikinti.

Laisvės atstovas redaktorius Rojus Mizara pasakė kalbą laikraščio reikalais. Jis taipgi kvietė dalyvauti Montrealyje vykstančioje pasaulinėje parodoje, Ekspozicijoje 67, kur birželio 23 bus minima Tarybų Lietuvos diena. Džiugu buvo turėti mielą draugą-Mizarą mūsų tarpe. Buvo ir draugai Vytautas ir Marytė Zenkevičiai iš Washingtono. Abudu tarė sveikinimo žodžius savo tautiečiams. Malonu buvo vėl su jais susitikti. Buvo svečių ir iš toli: Julija Andriulienė iš Chicago, A. Dranginis iš Detroito, svečias savo sesers Medelienės ir Antanaičių. Malonu buvo su jais susikalbėti. Kai kurie draugai, kurie anksčiau visuomet dalyvavo mūsų piknikuose, šiuo kartu dėl sveikatos dalyvauti negalėjo. Tai vietiniai draugai A. Žemaitis ir P. ir K. Kupriai, taipgi philadelphietis draugas J. Bekampis ir chesterietis draugas Šlajus. Apie pikniko visus kitus reikalus parašys komisija.

P. Paserskis

MIAMI, FLA.

Lietuvių vaikai

Dabartiniu laiku vis daugiau ir daugiau lietuvių vaikų pasižymi aukštuose moksluose. Vienas tokių yra Peter Vincent Balasky (Bieliauskas) sūnus Karolio ir Violetos Bieliauskų, mūsų gerai žinomos veikėjos A. Paukštiečienės anūkas. Jis baigė Alabamos universitetą su veterinarijos-medicinos daktaro laipsniu, ir jau gavo postą Minesotos universitete. Graduacijos buvo birželio antrą dieną. Abiturientas baigė aukštąją mokslo su puikiu atsižymėjimu, antras iš eilės savo klasėje. Visi giminės ir pažįstami tuomi džiaugiasi ir linki jam geriausio pasisekimo.

Mūsų ligoniai

Mes miamiečiai turime gerų žmonių, sergančių, — vieni sunkiai, kiti lengviau. Mes Socialiniame Klube tu draugų pasigendame. Jau

PHILADELPHIA, PA.

Parvykome

Birželio 11 diena buvo graži ir šilta. Baltimorečiai džiaugėsi sulaukę svečių iš Philadelphijos, Chesterio ir iš kitur.

Baltimore kadais buvo garsi lietuvių skaičiumi, nors ji randasi netoliese vakarų kampe prie Atlanto vandenyno ir netoliausia nuo pasaulinių intrigu centro, Washingtono. Lietuvių gyventojų nėra artimesnėje apylinkėje, todėl į jų parengimus toloka vykti.

Bėdavoja vietiniai, kad senieji darbininkai ateiviai baigia išmirti, o poniški vėlesnių laikų ateiviai, vis dar neatsipalaiduoja nuo poniškumo. Pas juos tik ponai, ponios, panelės... Lietuviai myli sueigas, pasikalbėjimus, na, ir vaikes.

Dabar rengiamės dalyvauti pas lietuvius ūkininkus Antaną ir Broniutę Ramanaukus Sellersville, Pa. Tai įvyks labai patogiu laiku, sekmadienį, liepos 2 dieną. Čia jau kur kas patogesnė vieta pasiekti iš

Philadelphijos, New Jersės, na, ir iš angliakasyklų srities, net ir iš Niujorko apylinkės daugeliu kelių galima privažiuoti.

Pas Ramanaukus daug svečių jau žino kelius. Naujesniems patartina atsiminti, kad platus kelias eina iš Philadelphijos į Eastonopuse, tai kelias 309. Philadelphiečiai juo važiuoja iki kelio 563, suka į kairę, už poros mylių kelukas tik į kairę pusę **Lonely Rd.** suka į tą vietą. Čia bus visi laukiami. Šie keliai pažymėti kelių planuose.

Philadelphiečiai gali ir bus važiuoti. Busas eina į mainų sritį, išeina nuo 13th ir Arch St. iš ryto 7 val., 9 ir 11-24.

Atvažiavus į Sellersville, Pa., sustos prie Washington House. Ten išlipę rasite telefono būdukę. Pašaukimas taxio nemokamas. Jis tuojau atvyks ir nuveš pas Ramanaukus.

Kalbinkite vykti sykiu ir savo prietelius, nes jie visi bus mylimi Ramanaukų svečiai. R. M.

Chester, Pa.

V. L. Pašalpinio klubo praėjime susirinkime pirmininkas L. Arlauskas pranešė, kad mirė klubo narys Kazys Petronis. Velionis paliko liūdinčią žmonių Rožatūrę arti 80 metų amžiusu. Reikiame užuojautą visiems mirusio draugams.

Protokolo raštininkas ragino visus narius dalyvauti ateinančiame pusmetiniame susirinkime, kuris įvyks liepos mėnesį. Visi turėtų susirinkime dalyvauti, sakė jis, nes jame bus perrinkta dalis valdybos. Bus parengiami protokolų raštininkas, direktorius ir vicepirmininkas. Nariai raginami dalyvauti, kad savo balsavimu pasitarnauti savo ir klubo gerovei.

Jau prasideda ir vasaros parengimai. Teko nugirsti, kad pas fermerius Antaną ir Bronę Ramanaukus bus fermerių pobūvis su šauniais pietumis. Tai įvyks sekmadienį, liepos pirmą.

Taipgi, visi draugai kviečiami praleisti tą sekmadienį tyrame laukų ore, pas mūsų mieluosius vaišinguosius draugus Ramanaukus.

A. Lipčius

KEISTAS "GAISRAS"

Etiopijoje pradėta rūkyti tabakas visiškai neseniai — maždaug prieš 30 metų. Ir dabar 90 procentų šalies rūkančiųjų — sostinės Adis Abėbos gyventojai. I tolimesnius Etiopijos rajonus tabakas dar neprasišverbė. Kartą viename nuošaliame kampelyje pasirodė atvykęs. Valstiečiai su puasibaisėjimu pamatė žmogų, iš kurio burnos rūko dūmai. Norėdami išgelbėti "gaisro" apimtą svečią, jie pradėjo pilti ant atvykėlio galvos šalto vandens asocius.

yra kiek laiko kaip nematome mūsų veiklios draugės M. Cleo (Balzarienės). Sako, kad ji jau namie, vaikščioja, bet dar nėra stipri. Linkiu, kad visi greit pasveiktų.

Saulutė

Providence, R. I.

Birželio 1 d. staiga mirtis pakirto Antano Remeikos gyvybę, sulaukus jam 73 metus amžiaus. Velionis paliko liūdinčią žmonių Rožatūrę, sūnų ir dukterį, keturis anūkus, brolių Mykolą ir sesę Rožę, taipgi dvi seseris Lietuvoje.

Remeika buvo kilęs iš Lietuvos nuo Dubičių, Kroklių kaimo. J.A.V. išgyveno virš 50 metų.

Antanas buvo pažangus žmogus, sugyveno su visais taikingai ir savo jaunesnioje dienoje darbovis tarp lietuvių. Priklausė Amerikos Lietuvių Piliiečių pašalpinam klubui ir SLA.

Palaidotas birželio 3 d. Memorial Park kapinėse, Johnston, R. I.

Šie kapai randasi ant aukšto kalno, tarp aukštų medžių, ten, kur kryžių stovyklų bei didelių paminklų nėra, tik maža bronzos lentelė ženklina mirusio kapą. Prieš kiek laiko atgal mūsų kunigėliai bijojo tų kapų, bijojo ten koją įkelti, bijojo sugriešyti ir savo parapijonus visai baugino, bet šandien jau visai kas kita. Jau tas baubas išnyko, išnyko ir ta baimė. Šandien jau palydi numirėlių į Highland Memorial Park, pašventina duobę ir jau nėra grieko numirėlių laidoti, jei kas to reikalauja. O, kaip žmogaus gyvenimas ir tikyba mainosi!

Išėkis, Antanai, šiame puošniame kapinyne. Gal netrukus ir mes pas tave ateisim. O likusiai šeimynai — mano širdinga užuojauta.

B. Simanavičius

GĖLAS VANDUO IŠ VANDENYNO DUGNO

Seniai žinoma, akd po vandenyno dugnu daugelyje vietų esama gėlo vandens atsargų. Buvo nutarta jas panaudoti pakrančių gyventojams aprūpinti vandeniu. Per 25 mylias nuo Floridos krantų vandenyno dugne buvo išgręžtas apie 200 metrų gręžinys. Iš gręžinio ištriško 10 m aukščio (virš vandenyno lygio) gėlo vandens fontanas.

Pažaislio rūmai

Apsismaigstę žaliais pušynais, iš trijų pusių apsupty Kauno marių, ant kalvos šviečia Pažaislio bokštai. Jie jau iš tolo traukia keleivį, džiugindami akį, žadindami vaizduotę.

Beveik trys šimtai metų, kaip šioje vaizdingoje parkaunės vietoje, tarp ošiančių miškų, Nemuno vingyje, stovi šis gražus ir didingas baroko architektūrinis paminklas. Tik atsiminimuose beliko ansamblio fundatoriaus Lietuvos kunigaikštystės didžiojo kanceliario Kristupo Zigmanto Paco ir jo žmonos, italų architektų ir dailininkų vardai. Lietuvių baudžiauninkų prakauro aplaistyti ir šiandien didingai stovi Pažaislio rūmai stebindami savo formų grakštumu ir raiškumu.

Keitėsi laikai, keitėsi Pažaislio šeimininkai ir rūmų veidas. Bet pastabi akis ir šiandien pro laiko dulkes pastebi nuostabaus architektūrinio ansamblio grožį. Žymiai pasikeitė ir Pažaislio aplinka. Ten, kur sidabrine juosta tekėjo Nemunas, šiandien plačiai išsiliejusios Kauno marios, kur upės slėnyje gūžėsi valstiečių sodybėlės, šiandien stovi didinga Kauno hidroelektrinė.

Ne atsitiktinai mūsų mintys šiomis dienomis vėl krypsta Pažaislio linkui. Tarybų Lietuvos vyriausybė Pažaislio architektūrinį ansamblių perdavė Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejui. Bus atkurtas pirmąkart Pažaislio rūmų grožis, jie bus pritaikyti naujai savo paskirčiai. Iš pagrindų numatoma restauruoti visus pastatus ir sutvarkyti aplinką. Šiuos darbus atliks mokslinė restauracinė gamybinė dirbtuvė. Rūmuose bus įrengtos dailės kūrinių ekspozicijos M. K. Čiurlionio dailės muziejaus ir kitų muziejų fonduose guli daug meno turtų, kurių lankytojai negali pamatyti dėl vietos stokos. Muziejaus salėse jie ir bus eksponuojami.

Haverhill, Mass.

Birželio 11 d. M. Kazlauskienė prisodino pilną mašiną žmonių ir nuvažiovo į Olympia parką, prie Worcesterio. Parke buvome dar prieš 12 val. Buvo laiko pasivaikščioti po parką tarp gražių gėlių, pakvėpuoti tyru oru, pavalgyti skanių pietų ir susitikti atvykstančią į parką publiką.

Visi linksmi sveikinomės ir linkėjome vieni kitiems laimingo susitikimo birželio 18 d. Maple Parke, kur susirenka daug žmonių ir linksmi praleidžia laiką. Maple parkas senas, daugumai žmonių gerai žinomas.

Ligi pasimatymo gražiame Maple parke.

Darbininkė

Worcester, Mass.

PATAISA

M. Sukaackienės korespondencijoje, tilpusioje birželio 9 dieną, prasiskverbė kelios klaidos, kaip tai, vietoje pasakymo, kad jau mėnesiai praėjo nuo įvykusios autoavarijos nelaimės, atspausdinta jau mėnuo praėjo. Atsiprašome autorės.

Easton, Pa.

FILMAI IŠ LIETUVOS

Rodys Jonas Grybas iš New Yorko

Birželio (June) 18, 1967

Pradžią 2 val. popiet
Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubu salėje
631 Walnut St., Easton, Pa.

Tai bus kartu minėjimas Tėvų Dienos.
Taipgi kartu bus paminėta ir

Leono Tilviko 85 metų sukaktis

Taipgi bus proga tiems, kuriems nebeteks daugiau lankyti Lietuvoje, pamatyti savo gimtąją tėvynę Lietuvą filmuose, kurie buvo neseniai pagaminti Lietuvoje. Matysime, kaip mūsų broliai ir sesės dabar gyvena Lietuvoje, ir galėsime palyginti, kaip mes gyvenome Lietuvoje prieš 50-60 metų.

Įžanga nemokama.

Atsilankykime visi iš arti ir toli pamatyti šiuos gražius filmus.

Rengėjai

Pavasarinis Naujosios Anglijos Spaudos Naudai Piknikas

Montello Vyrų Grupė, vadovaujama Al. Potsus atliks gražių liaudies dainų programą

Įvyks Sekmadienį, Birželio-June 18 d.

Lai birželio 18 dieną visi keliai veda į

Maple Parką, Methuen, Mass.

Čia turėsite progą paspausti savo draugams ranką. Socialiai papietausit ir linksmi laiką praleisite. O svarbiausi dėlei sveikatos, pavasario gėlėms žydint ir medžiam žaliuojant jų aromatai pakvėpuoti.

Kviečia Komitetas

Lietuvos kompozitorių muzika užsienyje

Pokario metais, greta kitų meno šakų, nepaprastai išaugo ir lietuvių kompozitorių kūryba. Ryškiausiai jos pavyzdžiai nuolat skamba ne tik Lietuvoje, bet jėsuranda kasmet vis platesnę auditoriją kitose tarybinėse respublikose, stambiausiose Tarybų Sąjungos muzikinės kultūros centruose — Maskvoje, Leningrade ir kt.

Paskutinį dešimt metų, ypač pažengus profesionalių meistriskumui ir naujiems kūrybiniam išsivystymui, lietuvių kompozitorių kūriniai ėmė plačiau skambėti užsienio šalyse, kur jų atlieka vietiniai ir gastroliuojantieji atlikėjai.

Vienas iš pirmųjų kūrinių, praskynęs kelią lietuvių tarybinei muzikai užsienyje, buvo Balio Dvariono koncertas smuikui su orkestru, atžymėtas T. Sąjungos Valstybine premija. Šį koncertą jau ne kartą yra girdėję Bulgarijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Prancūzijos, Švedijos, JAV, Rumunijos, Vokietijos Demokratinės Respublikos muzikos mėgėjai. Pažangiesiems užsienio lietuviams pažįstama ir dažnai choruose bei susirinkimuose dainuojama viena populiariųjų šio kompozitoriaus dainų "Ant Nemuno kranto" E. Mieželaičio žodžiais. Vengrijoje išleistas B. Dvariono fortepijoninių pjesių rinkinys, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje — populiarioji jo pjesė smuikui "Prie ežerėlio."

Ne mažiau populiarius yra kitas lietuvių kompozitorių — Stasys Vainiūnas, parašęs pirmąjį lietuvių fortepijoninį kvintetą, jau skambėjusį Lenkijoje, Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje, JAV. S. Vainiūnas yra ir pirmojo lietuvių koncerto vargonams su orkestru autorius. Šis kūrinys taip pat sukėlė didelį Vakarų Vokietijos muzikinės visuomenės susidomėjimą. Lenkijoje ir VFR buvo taip pat atliktas šio kompozitoriaus II koncertas fortepijonui su orkestru o jo fortepijoninė "Vabzdžių suita" ne kartą yra skambėjusi Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir Suomijoje.

Kompozitorius Antanas Račiūnas daugiausia žinomas savo dainomis, kurias Lietuvoje ir užsienyje populiariai įvairūs chorai. Ne vienas JAV lietuvių choras savo repertuare turi tokias šio kompozitoriaus dainas, kaip "Šalti šaltinėliai," "Už nemylimo bernelio," "Mylimam kariui" ir kt. Koncertuose dažnai dainuojama ir duka iš jo operos "Martytė" — Danutės lopsinė, grojama sonatina smuiku su fortepijonu.

Ižymus lietuvių operų ir dainų kūrėjas yra Vytas Klova. Jo dainas taip pat dainuoja ne vienas JAV lietuvių choras. Populiariausia šio kompozitoriaus opera "Pilenai" JAV įrašyta į plokšteles. Ruošiamasi taip pat įgarsinti ir antroje V. Klovos operą — "Iva." JAV lietuvių chorininkai kolektyvai atlieka taip pat ir kitų dabartinių lietuvių kompozitorių — A.

Budriūno, K. Kavecko, J. Svedo ir kt.—dainas.

Už Lietuvos ribų plačiai žinomos kompozitorių Eduardo Balsio bei Juliaus Juzeliūno pavardės. Du E. Balsio koncertai smuikui su orkestru jau skambėjo Lenkijoje, Bulgarijoje, Čekoslovakijoje. Praėjusiais metais buvo atliktas ir vienas iš paskutiniųjų stambiųjų kompozitoriaus kūrinių — Dramatinės freskos smuikui, fortepijonui ir simfoniniam orkestrui. Daugelyje šalių taip pat atliekama E. Balsio muzika iš įvairių kino filmų.

Bene daugiausia naujų kelių muzikoje ieškančių lietuvių kompozitorių yra J. Juzeliūnas. Būdingas kompozitoriaus braižui yra jo styginis kvartetas Nr. 1. Šis kūrinys jau buvo atliktas Bulgarijoje, Lenkijoje, Suomijoje ir Belgijoje tarptautinio styginių kvartetų konkurso metu. Ir kiti J. Juzeliūno kūriniai — II simfonija, simfoninė suita "Afrikietiškieji eskizai" jau buvo apdemonstruoti Lenkijoje ir kitose užsienio šalyse.

Ir taip metai po metų gimsta vis reikšmingesni muzikos kūriniai, kuriems atsirasti ir klestėti sudarytos puikios sąlygos. Šie kūriniai vis labiau neišsitenka savo gimtojo krašto ribose, veržiasi į platų pasaulį, siekdami padėti visai žmonijai jos kovoje už pažangiuosius idealus.

J. Gaudrimas

Alytiškių gaminiai mėgstami

Pirkėjai mėgsta Alytaus siuvimo fabriko gaminius. Pirmiausia, žinoma, dėl geros kokybės. O antroji priežastis — alytiškiai visada stengiasi, kad jų modeliai būtų gražūs, madingi, praktiški. Kurdami naujų drabužių pavyzdžius, Alytaus siuvėjai plačiai naudoja kaproną, medvilnę su acetatu, poroloną. Šiais metais fabriko kolektyvas gamins serijiniu būdu penkiolika naujų drabužių pavyzdžių.

Jei jūs norite parduoti namą ar biznį, paskelbkite Laisvėje, parduosite greit. Už paskelbimą kaina žema.

WORCESTER, MASS.

Mirus

Domicelai Jelskienei

Lakeland, Fla.

Reiškiame nuoširdžią užuojautą liūdesyje likusiai šeimai — sūnui Karoliui ir jo šeimai, sesutei Marijonai Petkūnienei, švogeriai Jonui, Marceli Kazlauskieni ir jos šeimai, Julijai gyvenančiai Lietuvoje ir kitiems giminėms ir draugams.

F. M. Petkūnai
J. O. Simanavičiai
A. M. Sukackai
J. K. Sabaliauskai
F. P. Petkauskai
J. D. Lukai
R. I. Januliai
F. K. Ausiejai
J. M. Petkūnai
B. K. Mankauskai
J. M. Petkūnai
M. Kazlauskienė (N. J.)

J. O. Dirveliai
J. Raulšaitis
A. Vasilienė
E. Jusienė
V. Zitkus
Lillian Kazlukas (L. A., Calif.)
P. Siušas
H. Zilinskienė
G. H. Smith
L. Ausiejienė
B. Bernotienė

Philadelphia, Pa. Apie buvusį pikniką Baltimorėje

Piknikas puikiai pavyko

Prieš išvykimą į baltimoriečių pikniką, rengimo komisija būkštavo, kad negalės pripildyti didžiulio autobuso pikniko lankytojų. Tačiau baimė išnyko, kai ankstų birželio 11 d. rytą keleiviai grupėmis pradėjo lipti į puikų vėdinamąjį busą.

Pakeliui busas sustojo Chestery ir paėmė A. Lipčiaus suorganizuotą grupę. Pats piknikas nebuvo toks skaitlingas, kaip seniau būdavo, bet pavyzdingas buvo publikos laikysena.

"Laisvės" redaktorius R. Mizara pasakė trumpą prkalbėlę apie šiuo dienų būgančius nuotykius. Svečiai iš Vašingtono pasveikino pikniko dalyvius ir bendrai JAV gyvenančius pažangius lietuvius.

Pagaliau šio pikniko lankytojai buvo pakviesti į ūkininkų ruošiamą didžiulį banketą, kuris įvyks liepos 2 d. Sellersville, Pa.

Kelrodis daugumai jau žinomas. Reikia važiuoti keliu 309. Davaziavus kiltą galą Sellersville miestelio, rasite kelią 553. Ties Texaco gazolino stotimi suktis į kairę. Pavažiavus virš poros mylių, matysite, žvirium grįsta kelią Loneley Road. Šiuo keliuku pavažiavus kelias varnas, rasite Ramanauskų sodą.

O kas norėsite būti važiuoti, galite gauti busą ant 13th ir Arch Sts.

Sellersville galima pasiimti takšį, kuri pigiai nuveža.

"L" Reporteris

TAI BENT VĖŽLYS

Šv. Elenos saloje, kurioje mirė Napoleonas, yra dar ir kita "garsenybė" — vėžlys. Nors jo amžius skaičiuojamas nuo 1741 metų, jis ir dabar tebegyvena anglų gubernatoriaus rezidencijos kieme. Gyvūnas sveikas ir sveria apie 300 svarų.

Salos gyventojai su pasididžiuoju pasakoja, kad Napoleonui teko jodinėti ant šio vėžlio nugaros.

Iš anksto galvokime, kaip kuo sėkmingiausiai praveisti šį rudenį Laisvės vaju gavimui naujų skaitytų.

Praėjusį sekmadienį man teko būti baltimoriečių pikniko. Jis nebuvo didelis, bet gražus, jaukus. Miela buvo sutikti visą eilę gerų draugų ir bičiulių. Visa jų eilė apdovanojo "Laisvę" po kiek kas išgalėjo. Tai bus paskelbta administracijos ataskaitoje. Reiškiu jiems didelę padėką.

Gilios padėkos verti ir rengėjai, ir svarbiausia, piknike dirbusieji draugai ir draugės, aptarnaudami publiką. O jie dirbo sukaip!?

Orkestrui grojant, stebėjau, daugelis mūsų žmonių kad šoka, tai šoka. Kažkaip atrodo pajaunėję, taigrįtum sakydami: Mes ne tik mokame veikti, mokame ir polkutę pašokti.

Pirmininkė Janė Stanienė gražiai pravedė programą.

Sveikindamas pikniko dalyvius vašingtonietis Vytautas Zenkevičius sakė, kad jis jau šeštame metiniame baltimoriečių pikniko dalyvauju. Reiškia, jis Amerikoje jau gyvena šešerius metus. Bet kalbėtojas tarpė kelis žodžius ir apie tai, kad šiemet gal jau baigsis jo buvimas Amerikoje. Vytautas kvietė žmones, kuriems leidžia galimybė, aplankyti savo gimtąją žemę, Lietuvą.

Reikia tarti padėkos žodį ir philadelphiečiams, ir česteriečiams už suorganizuotą autobusų, kuriuo gražus jų būrys atvyko.

Iš toliausio miesto viešnia buvo — činkagietė Julija Andriulinė. Ji šiuo metu vieši Philadelphiaje, tai tuo pačiu autobusu ir ji sumanė papiknikauti pas vašington baltimoriečius. Ji čia darba vosi "Vilnės" naudai.

Dar kartą aciū, brangūs draugai ir draugės, už pamiršimą mūsų spaudos! R. Mizara

KAIP SKAIČIAVO SENOVĖS ROMENAI

Romėnai skaičiavo ne raštu, o skaičiuokliais, kurie gerokai skyrėsi nuo mums dabar įprastų skaičiuoklių. Senovinis Pietų Europos skaičiuoklis, vadinamas "abakas," tai lenta su latakais, kuriuose buvo dėliojami bei varinėjami akmenukai — lotyniškai "kalkuli" (calculi), iš to kilo žodis "kalkuliacija." Ilgainiui vietoj akmenų pradėta naudoti metalinius žetonus, o lenta su latakais pakeitė languota, kaip šachmatų, lenta. Skaičiavimas ant popieriaus arabų skaitmenimis pasklido Vakaruose nuo XIII a., iš pradžių gana sunkiai varždamasis su abaku, kuris tik XVII a. galutinai išnyko iš apyvartos. Rytų Europoje ir Tolymsiuose Rytuose iki šiol yra išlikusių žymiai parankesnių tipų skaičiuoklių, gerai pritaikytų nesudėtingiems prekybinio bei buhalterinio pobūdžio skaičiavimams. Bet ir juos dabar išstumia aritmetrai ir kitokių naujesni skaičiavimo prietaisai.

Prof. P. Slavėnas

Amatininkai, pajieškodami darbų, praneškite per Laisvę ir gausite pasiūlymų. Kaina už paskelbimą žema.

Yra tokia sala Kaspijos jūroje

Zvarbūs šiaurės vėjai pasiekė miestelį Neftianyje Kamni, išsikūrusį ant polių Kaspijos jūroje už 100 kilometrų nuo Baku. O kai miestelį užklumpa audra (taip būna vidutiniškai 260 kartų per metus), 5 tūkstantčiai dirbtinės salos gyventojų grumiasi su vėju ir bangomis. Sunku būna jūros darbininkams, kai sudėdama naftotiekiai, kai tanklaiviai negali priplaukti prie rezervuarų.

Kovoiant už jūros naftą, reikia būti atkakliam. Šios kovos dalyviams nelengva išvaizduoti prislėgtą, praigariško darbo ir skurdo iškamuoat žmogų, kurį galėsi sutikti iki revoliucijos brolių Nobelį, Mantaševą ir kitų Baku naftos pramoninkų verslovėse. Iki kablo išbridus į juodą skystį, darbininkams tekdavo rėmė sukūti gervę. Po 16 valandų per parą jie dirbdavo savo šeiminkams.

Argi palyginsi Sadretidino Gamiđovo gyvenimą su praeities naftininko likimu? Paprastu darbininku atėto šis ržtingas vaikas

į jūrų verslovę. Nemesdamas darbo, jis baigė Baku institutą, tapo inžinierium, iš pradžių vadovavo brigadai, o dabar — visai verslovei.

Carizmo metais Azerbaidžano naftininkai nėsvojoti negalėjo apie degalų gamybą atviroje jūroje. Tikra techninė revoliucija naftos pramonėje, brolišku tarybinių tautų parama tapo lemiama jėga, užkariaujant Kaspijos jūrą, kur dabar gaunama daugiau kaip pusė visos Azerbaidžano naftos.

Miestelyje ant polių galima sutikti dešimčių tautybių atstovus. Į naftos pramonės "akademiją" Kaspijos jūroje atvažiuoja mokytis specialistai iš Bulgarijos, Jugoslavijos, VDR, JAR ir kitų šalių.

A. Goldenbergas

Jakarta. — Indonezijos prezidentui Sukarnui sukako 66 metai. Nors jam buvo įsakyta negrįžti į Jakarta, prezidentin palocių, bet jis, minėdamas savo 66 metų sukaktį, sugrįžo ir šitame palociuje atšventė.

BINGHAMTON, N. Y.

Mirus

Pranui Okulevičiui

Reiškiame širdingą užuojautą velionio mylimom trim sesutėm — Nellie Morris, Josephine Kobane, Mary Okulevičiukei ir jų šeimoms, giminėms ir artimiesiems.

J. N. Stroliai
V. A. Kazėnai
Z. Zdanaitienė
J. Vaičekauskas
K. Vaičekauskienė
J. Zemaitis
A. Žemaitienė
K. Stanulis

V. Kapičauskienė
H. Zukienė
L. Mainionienė
P. Juozapaitis
V. B. Gaidžiai
A. Maldaikienė
J. Navalinskienė

BROCKTON--MONTELLO, MASS.

PIKNIKAS

Rengia Mass. Lietuvių Organizacijos laikraščio "Laisvės" naudai **Sekmadienį, Liepos 2 July**

Parkas atdaras nuo 11 A. M. iki 11 P. M.

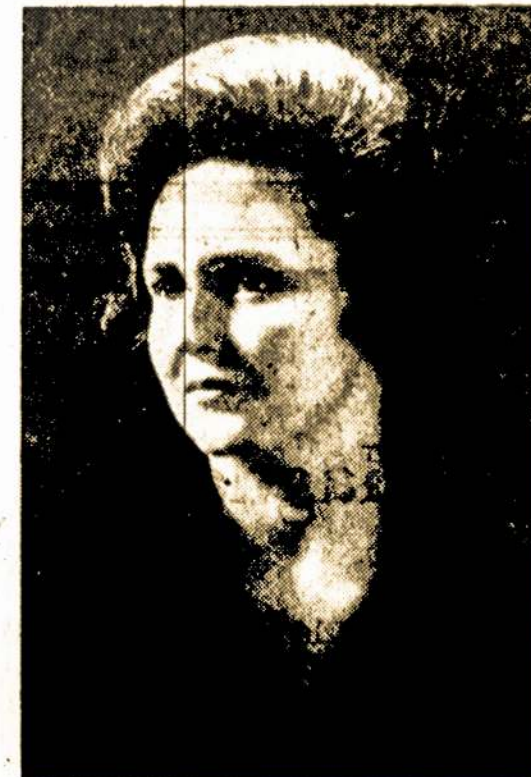
RAMOVA PARKE

71 Claremont Ave., Montello, Mass.

Toronados Orchestra nuo 4-tos val. po pietų

Irene Janulis

Helen Smith

Dainų Programą atliks
Irene Janulis
ir
Helen Smith
(Janulytė)
iš Worcester, Mass.

Kalbą sakys
"Laisvės" redaktorius
Rojus Mizara

Piknikas bus nuo 11-tos val. ryto iki 11-tos vak.

Kaip visuomet, taip ir šiemet piknike bus daug svečių iš kitų miestų. Pasirūpinkite būti šiame piknike ir pasimatyti su svečiais iš toliau. Sekite "Laisvėje" pranešimus, kur yra organizuojami busai vykimui į šį pikniką. Kur jums patogiau, užsiregistruokite iš anksto važiuvimui į pikniką.

HELP WANTED MALE

MECHANIC, exp. motorcycle mechanic. Also lawn & garden equipment. 40 hrs. a wk. Good salary. Apply in person.

COUNTRY GENTLEMAN
4702 Carlisle Pike, Harrisburg, Pa.
737-3855 or 761-3565
(42-48)

DIE CASTER, Class "A", experienced in operating and setting-up zinc die casting machines. Located at Tachny-Palmyra Bridge. Company-paid benefits. DODGE STEEL CO., 6501 State Road. Phone 2-2200, Ext. 75.
(42-48)

PHARMACIST, Registered, full time. \$250 per week, plus company benefits. Position available in Reading. Call MR. CRAWFORD, collect at 929-3611. Pa.
(45-49)

AUTO MECHANIC. We need 1 more experienced mechanic on new car make ready and 2,000 mile warranty service. Top pay and many Co. benefits. Contact Mr. Kane, Block Pontiac, 7227 Bustleton Ave. DE 2-1600.
(46-47)

MALE & FEMALE

2 POT WASHERS

Day & Night Shift

3 DISH WASHERS

Day & Night Shift

1 PANTRY GIRL

Experienced only

Night Shift

Apply

SHERATON PENN PIKE

MOTOR LODGE

Pt. Washington, Pa.

(39-52)

ATTENTION! Excellent Opportunity. Pharmacist wanted. Immed. employment in small town with low cost of living. \$10,000 yearly plus fringe benefits. 43 hr. wk. with Sundays off. No managerial duties. All replies confidential. For further detail phone 814-635-2920 after 9 P. M. (37-46)

Mieste pasidairius

Milijonas ispanų

Mūsų didmiestyje ispanų kalba vis plačiau girdima. Kai kuriuose rajonuose ji skamba tiek pat plačiai, kiek anglų, o kai kur net nustelbia ją. Coney Island plažėje, didžiausiam New Yorko apylinkėse, ispanų kalbą vartoja, sakoma, apie pusę lankytojų. Ispaniškos "bodegos" (krautuvės), ispaniški restoranai, klubai matosi visur.

Taip, milijonas žmonių New Yorke vartoja ispanų kalbą. Bet tikrų ispanų, tai yra, atėvių iš Ispanijos, New Yorke nedaug, gal tik koks dešimt tūkstančių. Tris ketvirtadalius ispaniškai kalbančių New Yorko gyventojų sudaro puertorikiečiai. Po jų seka kubiečiai, o po jų ateiviai iš Dominikos. Likusieji yra meksikiečiai, atėviai iš kitų Lotynų Amerikos kraštų, ir, kaip sakya, šiek tiek tikrų ispanų. Be to, New Yorke yra ir nedidelė ispaniškai kalbančių žydų bendruomenė, ainiai viduramžiuose iš Ispanijos iš-tremtų žydų, kurie vartoja senovini Kastilijos dialektą, kuris dabar vadinasi "Ladino".

Puertorikiečiai ir rasiniai labai įvairūs. Vieni jų yra negrai, kiti balti, bet didi dauguma yra mulatai, dargi su Amerikos indėnų priemais. Kubos ir Dominikos atėvių dauguma balti, bet ir pas juos negriškų bruožų priemais pasitaiko.

Ispanų kalba New Yorke vartojama įvairiais dialektais, ispaniškai kalbantieji newyorkiečiai labai skirtingi savo tarpe kultūriniai ir etniškai. Bet jie visi sudaro kaip ir didelę bendruomenę, kuri save skaito "hispanidad" dalimi. O "hispanidadas" — tai ne Ispanija, o visas ispaniškai kalbantysis pasaulis. Nuo Madrido iki Meksikos, nuo Barcelonos iki Havanos, nuo Malagos iki Buenos Aires.

New Yorke dabar išeina net trys ispanų kalbos dien-raščiai, kurių didžiausias yra "La Prensa" (angliškų

dienraščių dabar yra irgi tik trys!). Kairiečių "Worker" antradienio laidoje turi ispanišką priedą "El Trabajador" ("Darbininkas"). Pro-pekiniskas savaitraštis "Challenge" kiekviename numeryje net pusę savo puslapių pašvenčia ispanų kalbai.

Politiniai kalbant

Politiniai ispaniškai kalbančioji bendruomenė yra labai susiskaldžiusi, smarkiai pasidalinusi. Ispaniškai ir ispaniškai-loty-nų Amerikos muzika lygiai skamba iš visų jų restoranų, plokštelių krautuvijų klubų, bet tuo vienybė baigiasi. Puertorikiečių tarpe pasidalinimas yra tarp griežtesnių nacionalistų, kurie nori Puertorikai pla-tesnės autonomijos arba net pilnos nepriklausomybės, ir nuosaikesnių elementų, kurie nori, kad ta sala pasiliktu Amerikos dalimi. Nacionalistų tarpe dabar stiprios ir kairios nuotaikos, vis daugiau įta-bendruomenė, ainiai viduramžiuose iš Ispanijos iš-tremtų žydų, kurie vartoja senovini Kastilijos dialektą, kuris dabar vadinasi "Ladino".

Bet ir jie mokosi. Ne visi jie buržuazijos žmonės, o ir kai kuriems buvusiams Kubos vidurinės klasės žmonėms čia teko tapti darbininkais. Pamaži jų dabartiniai klasiniai interesai pradeda keisti senus reakcinius nusistatymus. Bet tik vamaži. Dažnai išėdus i taksi New Yorke šoferio ispaniškas akcentas tau tuo pasako, kad jis kubietis — gal buves Batistos armijos leitenantas, policijos pareigūnas, valdininkas. Bet jis jau prarado vilti grįžti į Kubą. Ir jis pradeda vis labiau įsitraukti į dabartines ekonomines problemas, jis net streikuo-

ja kartu su kitais šoferiais, priklauso unijai. Pamaži prieš kokius keturis dešimtmečius buvo su ruda ispanų baltagvardiečiais Parryjuje...

Senuose kvartaluose

Kur ispaniškai kalbantieji New Yorko žmonės gyvena? Viena beveik išimtinai ispaniškai kalbanti miesto dalis yra taip vadinamasis Ispaniškasis Harlemas, prisilijęs prie tikrojo Harlemo, negriškojo, šiaurinėje miesto dalyje, prie East River. Bet gal daugiausia ispaniškai kalbančių žmonių dabar yra pietrytiniame kvartale, taip vadinamame Lower East Side. Tai neturtingi kvartalai, kuriuose praeitose šimtmečio pabaigoje ir šio pradžioje gyveno iš Rytų Europos atvykusios žydų darbo masės. Dabar tuose kvartaluose dar kiek liko žydų ir slavų atėvių iš Europos (ukrainiečių, lenkų ir t. t.), bet puertorikiečiai ten dabar vyrauja. Kur kadaise organizavosi siuvėjų unijos, kur šaligatviuose karštai diskutuota apie revoliucinį judėjimą (ėaristinėje Rusijoje, kur iškabos buvo žydų ir slavų kalbose, dabar ispaniškai diskutuojama apie Kastro ir Kubą, apie Dominikų respublikos klasotus rinkimus, apie Venezuelos partizanus... Siuivyklose, kur darbininkės merginos prieš 50 metų kalbėjo žydiškai, itališkai, rusiškai, lenkiškai, lietuviškai, dabar skamba beveik išimtinai ispanų kalba.

Išėik šią karštą vasarą į bet kurią New Yorko liaudies apgyventą miesto dalį, ir išgirsi Lotynų Amerikos muzikos ritmą, užuosi Hispanidado pasaulio valgių kvapą, pamatysi juodaakes Lotynų mergaites, Margenis, spalvingesnis ir įdomesnis pasidarė mūsų didmiestis.

R. B.

Širdinga padėka

Dėkojame visiems, kurie surengė mums gražią, išpuodingą išleistuvių vakarienę — banketą birželio 10 d. "Laisvės" salėje. Kartu didžiai dėkojame gospadinėms ir padėvėjoms, taip pat kitiems kuo nors prisidėjusiems prie šio banketo darymo pasėkmingai. Ačiu Vincui Venckūnui, Violai Venckūnienei, Valentinei Nevins ir jos dukrelei Dianai, Anne Yakštis, Marceli Šukaitienei, Jonui Grybui, Bill Malin, Peter Šolomskui, Joe Nevins. Buvo apsiėmusi pasidaryti išė Bimbinė, bet ji tuo kartu pati labai susirgo, tai negalėjo; linkime jai sėkmingai pasveikti.

Ačiu LDS 13 kp. pirmininkei Marceli Yakštis, taipgi LLD 185 kp. pirmininkui V. Venckūnui už pirmininkavimą.

Ačiu J. Gasiūnui už pagarsinimus ir už gražią kalbą, taip pat ačiu visiems kitiems kalbėjusiems bankete.

Dar ir kita pripuolė mūsų išklmė — sukako 45 metų mūsų vedybiniam gyvenimui, ir ta proga skiriame "Laisvei" po vieną dolerį už kiekvienus išgyventus vedybinius metus, — viso 45 dolerius.

Stepanija ir Juozas Vinikaičiai

Vinikaičių išleistuvės praėjo iškilmingai

Juozas ir Stefanijos Vinikaičių išleistuvės, įvykusios Laisvės salėje, Ozone Parke, N. Y., puikiai pavyko. Publikos prisirinko pilnutė salė. Banketas buvo labai gerai paruoštas. Visi atsilankiusieji geriausiai pavaišinti skaniais valgiais ir įvairiais gėrimais.

Vinikaičius ir jų šeimą sveikino pirmiausia LLD 185 kp. pirm. V. Venckūnis ir LDS 13 kp. pirmininke M. Jakštienė. Vaisių metu buvo iškviešti pakalbėti J. Gasiūnas, Ieva Mizarienė, kalifornietis Burda. Gasiūnas kiek plačiau aiškino Vinikaičių vaidmenį pažangiam judėjime. Abudu iš pat jaunų dienų buvo įsitraukę į tą judėjimą ir visą laiką jame išėilaikė. Vinikaitienė ilgus metus buvo LDS 13 kp. iš-diminkė, o Vinikaitis daugiausia veikė LLD 185 kuopoje. Koks tik tu kuopų parengimas buvo, jie niekad neatsakė pasidarbuoti. Todėl jie ir buvo iškilmingai pagerbti.

Išleistuvėse taipgi dalyvavo Vinikaičių dukterė Gladys Tate, jų žentas ir antukai. Jų dukterė padėjo atsilankiusiems ir išleistuvių rengėjams. Vinikaitienė ir Vinikaitis, kalbėdami, išreiškė, kad jie niekad mūsų nepamirš ir prie progos dar

atlankys. Kaip žinia, jie išvyksta Floridon pastoviai apsigyventi. Suprantama, jie ten taipgi įsitrauks į pažangiąją veiklą.

Kiek jaučiama, visi buvo patenkinti išleistuvių vaisėmis, kurias paruošė V. Venckūnienė, M. Šukaitienė, Valentina Nevins ir Anne Yakštis. Prie stalų dirbo V. Nevins, A. Yakštis ir Diana Nevins, kuri taipgi prisegė Vinikaitienės korsažą. Prie bilietų pardavimo buvo Ona Kazlauskienė ir Wm. Malin. Gėrimais aptarnavo Petras Šolomskas ir Wm. Malin. Stalų narvėse stovėję Povilas Bečis ir A. Čomulienė. Maistą ir gėrimus supirkti ir suvežti padėjo J. Grybas ir V. Venckūnas.

Po visų iškilmių dalyviai dar greit nesiskirstė. Jie turėjo nemažai laiko pasikalbėti, asmeniškai pasveikinti Vinikaičius ir palinkėti jiems laimingos kelionės bei sėkmės naujoje ap-linkoje įsikurti.

J. ir S. Vinikaičiai ruošėsi aplėsti New Yorką liepos pradžioje, palikti miestą, kuriame tiek daug metų jie išgyveno ir tiek daug draugų jie išėgijo. Laimingos jiems kelionės ir sėkmės saulėtoje Floridoje!

Rep.

IŠ LAIŠKŲ

Vėl siunčiu laišką iš kelionės, tik šį kartą ne iš tolimos, o iš artimos Švedijos. Kaip paprastai, atvykome su Aukščiausiosios Tarybos delegacija. Jau keliaujame septintą dieną ir esame Genėborge, padarę nemažą ramesnis pasidarė mūsų didmiestis.

Mūsų kelionė baigiasi už trijų dienų — birželio 15 d. skrisime iš Stokholmo atgal į Maskvą. Delegacijoje 7 deputatai, kurie atstovauja šešioms tautoms. Kartu keliauja ir Genovaitė, kuri kartu su manim siunčia visiems laisviečiams geras dienas ir linkėjimus viso gero.

J. Paleckis

1967. VI. 12.

Daug laiko mūsų kelionėje užima lankymas įvairių pramonės įmonių, ypač tų, kurios turi prekybinius ryšius su TSRS ar nori juos užmegsti. Kadangi buvome derlingiausioje Švedijos dalyje, įdomu buvo susipažinti su žemės ūkiu, kurio tvarkymą patyrėme grafo Hamiltono dvare, valstiečio Pirsono ir kituose ūkiuose. Kiekviename lene (gubernijoje) susitinkame su gubernatorialiais ir kitais vadovais, domimės darbininkų gyvenimu. Čia uždabiai

Gerbiama "Laisvės" Administracija: Jūsų pasiūstą žodną ir "Laisvės" laikraštį gavome. Už tai tariame nuoširdų lietuvišką ačiu Jums ir tetai Marijai Vaitkieni. Su pagarba, E. Bundzienė, Kapsukas, Lietuva.

ISNOMAVIMAI

Išnomuojami 3 rūmų apartamentas su visais moderniais įrengimais, patogiam gyvenimui. Ozone Park sekcijoje, arti Lefferts Linijos eleveiterio. Dėl daugiau informacijų skambinkite telefonu: 642-2657. (44-47)

MIRUS MAGDALENAI JUŠKIENEI, MAN GELIA SIELĄ

Gi būna nelinksmas ir taipgi nemielas, Kad ir kai gėlė sode nuvysta. Bet tūkstąntį kartų labiau gelia sielą, Kai tavo gėlė draugė numiršta, — Kuri vis žydėjo prie tavo širdies, Bet jau auka tapo žiaurios mirties, Ir kai jau tikrai žinai, Kad jos nebebus amžinai. Bet kai manai, kad kas gimsta — tas miršta, Tai ir gėlimas biskutį nurimsta.

Jonas Juška

Įdomus pobūvis — šeštadienį

Šeštadienį, birželio 17 d., Ukrainiečių salėje įvyks įdomus pobūvis pasiektai pergalei paminėti. Popietę rengia Sveturgimiams ginti komitetas. Tikrasis jo tikslas: Joseph Shermano bylos laimėjimo Aukščiausiojo teismo atžymėjimas.

Joseph Sherman per dešimt metų kovojo už tai, kad valdžia jo neturėtų teisės išdeportuoti, o jį gynė Amerikinis sveturgimiams ginti komitetas. Ir byla buvo laimėta.

Pobūvis prasidės 2 v. popiet. Ukrainiečių salėje yra 85 E. 4th St., tarp 2-osios ir 3-čiosios Avenue, Manhatane. Įėjimas nemokamas.

Pasulyje yra virš 400 medžių ir kitokių augmenų, iš kurių gauna gumą. Iš vienu gumą gauna iš lapų, iš kitų — liemens, šaknų, žievės ir t. t.

ATVYKO JAUNAS LIETUVIUKAS

I Niujorką atvyko iš Vilniaus Giedrius Žiugžda, 11 metų amžiaus berniukas, sūnus Roberto ir Ony Žiugždų. Giedrius čia praleis vasarą, o tuomet vėl grįš atgal į Vilnių, į mokyklą.

UŽMUŠĖ TRIS VAIKUS

Jackson, Mich. — Nežinomi piktadariai užpuolė jauną motiną jos namuose, subadė peiliais, o tris jos mažus vaikus užmušė. Ta moteris — Mrs. Judith Everts.

Pranešimas

LLD II APSKRITIES KUOPOMS

LLD II Apskritis konferencija įvyks Spalio-Oct. 22, 1967. Vieta 15 Ann St., Harrison, N. J. kaip 1 val. po pietu. Kuopos pasižymėkit kalendoriuje tą dieną, kad nepamirštumėte dalyvauti konferencijoje. Apskritis Komitetas

VAZIUOKITE PAS RAMANAUSKUS Į PIKNIKĄ

Iš Brooklyno važiuos keletas automobilių. Tikimės čia pasimatyti ir su mainieriais iš Serantono ir Shenandoah, Pa.

Sellersville, Pa. Piknikas pas Ramanauskus

Įvyks Sekmadienį

Liepos 2 July

Rengia B. A. Ramanauskai ir filadelfiečiai.

"LAISVĖS" PARAMAI PIKNIKAS Worcester, Mass.

Įvyks Sekmadienį

Rugpiūčio 13 August

Olympia Parke

SHREWSBURY, MASS.

8 Priežastys kodėl Podarogifts, Inc., pritraukia tūkstančius naujų klientų, kurie siunčia DOVANAS Į USSR

1. Jiems nerelkia elkvoti laiko supirkti ir vežti paketus į Iščulmo raštines.
2. Jiems nerelkia spėlioti mieras arba spalvas.
3. Jie sutaupe ant visų multų, pakavimo ir išsiuntimo išė.
4. Jie išrenka tam tikros rūšies dovanas kaip tai: Automobilių, motocyklų, televizorių, radijų, šaldytuvų, arba —
5. Jie gali pirkti PREKINI PIRKIMO UZSAKYMĄ, su kuriuo jų giminės gali įsigyti prekę pagal jų pasirinkimą, specialiai Vnesposytorge.

DOLERINĖS KRAUTUVĖS

6. Jų giminės gali gauti pažymėtą vaigių, audinių, drabužių ir batų pagal jų skonį ir pritaikymą.
7. Jie sutaupe laiko, nes nerelkia naudoti transatlantinį persiuntimą.
8. Jie sutaupe pinigų, už tai, kad prekę DOLERINĖSE KRAUTUVĖSE apkaunuotos labai žemai.

Užėikite į Mūsų Parodų Rūmus New Yorko Mieste!

Siųskite užsakymus ar klausimus į:

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003

Tel. 212—228-9547

(Vienatinis atstovas dėl dovanų Jungtinėse Valstijose)

Arba į sekamus skyrius:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Str., Philadelphia, Pa., 19106

Tel. 215 WA 5-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11216

Tel. 212 IN 7-5522

COSMOS PARCEL EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel. 212 CI 5-7905

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirtis Pasiēmė

Magdaleną Juškienę

Iš progresyvių veiklos darbščią moteriškę.

Nuliūdime likusiems reiškiu širdingą užuojautą jos vyru Jonui Juškai, sūnui, anūkams ir jos seserims Petrei ir Ievai ir kitiems giminėms.

VINCENT ZABUL
Detroit, Mich.

Mirus

Magdalenai Juškienei

Richmond Hill, N. Y.

Reiškiame giliausią užuojautą jos vyru Jonui, sūnui Henrikui, marčiai Lillian, anūkams Reynold ir Kenneth, seserims ir žentams, Petrei ir Jonui Semėnas, Ievai ir Vladui Grannas, ir kitiems giminėms, gyvenantiems šioje šalyje ir Lietuvoje.

A. ir S. Bukas
K. K.
Mrs. Pužauskas

Dr. A. ir M. Petrikai
Sophie Petkienė
V. V. Bunkai